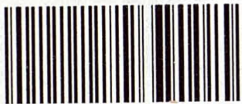
I. NEUHOLD

SIROPUL DE ZAHĂR

1812

Сїмеѡн Фадеан
Сїстематическъ [illegible]
825

Ꙟвъцътуръ
де а фа́че
сиру́п шѝ зъха́р
дин
му́стул туле́илѡр
де кукуруз
дупъ че сау куле́с кукуру́зул де пре ѥй.

Ꙟтокми́тъ де
Д. Іѡа́нн Неп. Неухолд.

Ла Буда
Ꙟ Кръѧска Тѵпографіе а̂ Оу̂нивер: Оунгꙋре́щй
1812.

Се а̂ра́тъ мо́дрȣл саȣ мижлочи́рѣ, кȣ ка́рѣ се поа́те фа́че Сиро́п ши Зъха́р дин мȣ́стȣл че́л дȣ́лче а̂л тȣле́илѡр де Кȣкȣрȣ́з, дȣ́пъ че а̂й кȣле́с де пре дѫ́ншій ро́дȣл, а̂декъ кочѣ́ній, пре ка́рій ста́ȣ гръ́ȣнцеле Кȣкȣрȣ́зȣлȣй.

Ꙟда́тъ кѫт ве́й симцѝ кȣ пипъи́рѣ, къ гръȣ́нцеле Кȣкȣрȣ́зȣлȣй, ка́ре ста́ȣ пре спи́че, (кочѣ́ни́, чȣкалъ́й, пъпȣ́ше), а̂ȣ а̂жȣнс ла коа́чере; ꙗ҃ръ пла́нта саȣ са́дȣл де а̂чѝ ꙟнаи́нте ꙟчѣ́тъ а̂ лȣа̀ спори́ре: ꙗ҃тъ къ а̂ȣ соси́т тѫмпȣл, ꙟтрȣ ка́реле тȣле́ій, саȣ кото́аръле, саȣ па́юриле пла́нтей а̂че́щіѧ се кȣви́не а̂се ꙟтребȣница̀ спре а̂ скоа́те дин трѫ́ншій мȣст де зъха́р.

Гръ́ȣнцеле, ка́ре а̂тȣ́нчй май а̂ȣ ꙟкъ ꙟ сине мȣ́лтъ оу̂мезѣ́лъ, пре оу̂шо́р се вѡр оу̂скà,

 да́къ

дакъ спичеле, дȣпъ че лѣй десфъкат, адекъ; дȣпъ че лѣй десбръкат де пенȣшȣрй, дȣпъ дата на лȣкрътóрилѡр де пъмѫнт, ле вѣй акъцà сȣпт акопоремѫнт, оунде съ поатъ ръсȣфлà аерȣл ла дѫнселе. Ниче нȣ ар фи бине, паюриле сау котоаръле, пентрȣ оускарѣ спичелѡр, съле лăшй май ꙟколѡ де тимпȣл коачерей дефипте пре ръдъчинй; пентрȣ къ ꙟдатъ, кѫт сау копт родȣл, адекъ гръȣнцеле, планта дин зй ꙟ зй се вещежѣще сау ꙟшй пiѧрде пȣтѣрѣ, ши мȣстърѣца ей чѣ дȣлче дела партѣ чѣ май дин жос а которȣлȣй ꙟчепѫнд асе доспи, се ꙟнакрѣще, ши пре оурмъ тот Сапорȣл сау гȣстȣл шил пiѧрде.

Се каде алȣà аминте ачи, къ нȣ нȣмай тȣлеїй чей май ꙟколѡ де коачере лъсацй ꙟ пъмѫнтȣрй, (ачещй се кȣноск дин фаца чѣ пълит галбенъ) се липсеск де мȣстърѣца чѣ дȣлче, чй ꙟкъ оуне ѡрй се ꙟтѫмплъ, кѫт ши алцїй кȣ асѣмене гриже ши модрȣ ꙟтрȣ ачелаши пъмѫнт, кȣ кȣкȣрȣз семънат, нъскȣцй, ничи ѡдатъ съ нȣ аибъ мȣстърѣца дȣлче, ши мъкар къ мȣлт род аȣ фъкȣт, тотȣшй ꙟ врѣмѣ съчеришȣлȣй лѡр съ фiе фъръ гȣст.

Мȣлте пънъ акȣм аȣ испитит оунїй, ка съ афле ѡ кале адеверитъ, кȣ карѣ нȣмай паюрй

юрй дȣлчй де а плантей ачещїѧ съсе поатъ добѫндй; чй тоатъ невоинца ачѣста фȣ дешѣртъ.

Каȣза (причина) ѡсебирей ачещїѧ, нȣ се поате ꙟпȣтà фѣлюлȣй плантелѡр; пентрȣ къ фiеще каре кȣкȣрȣз амѫндоаѡ фѣлюриле ле аре, адекъ ши бърбътȣш ши мȣерȣшъ: бърбътȣшȣл дин пѣна чѣ ꙟ вѫрфȣл тȣлеȣлȣй, ꙗръ мȣерȣша дин косица чѣ ꙟ вѫрфȣл спикȣлȣй сау а кочанȣлȣй лесне се пот ѡсебй. Фiеще кареле гръȣнц дин фиреле косицей ачещїѧ ꙗ родире.

Тотȣшй ачѣѧ афаръ де ꙟдоалъ ꙗсте, къ некȣрмата кълдȣръ а верей, шй пъмѫнтȣл оушор, шй десфăптȣ че є ꙟтокмит а прїими кълдȣра пъмѫнтȣлȣй, прекȣм шй стеркȣл, кȣ каре се адаѡгъ кълдȣра пъмѫнтȣлȣй, мȣлт ажȣтъ ла мȣстȣл зъхарȣлȣй; пентрȣ къ адеверит ꙗсте, къ ꙟ агрȣ, (пъмѫнт де арат) кареле є пре деашезъмѫнтȣл апелѡр, (оунде аȣ стътȣт апе) ши кȣ стерк де вите стеркȣрат, де аȣ фост вѣра калдъ, май тоате паеле Кȣкȣрȣзȣлȣй сѫнт дȣлчй; мъкар къ де ачѣсте ꙟ пъмѫнт кликос, де ва фи шй кȣ тръсъмънътȣръ де трифой дирес, фоарте пȣцине вей афлà.

Шй пентрȣ ачѣѧ паюриле чѣле дȣлчй де чѣле непльъкȣте кȣ маре гриже липсѣще съ ле деспарцй.

спарцй. Чѣле дꙋлчй май тоате дин фаца чѣ ꙟтꙋнекат вѣрде, ши дин верџиле саꙋ тръсꙋриле чѣле рошїй се кꙋноск. Дечй ачѣсте ꙟнаинте де тоате токма де лѫнгъ пъмѫнт трѣбꙋе съ ле тай, ши сапорꙋл лор чел дꙋлче кꙋ гꙋстарѣ съл испитещй. Дꙋпъ ачѣа чѣле дꙋлчй, рꙋмпѫнд вѫрфꙋл че є̄ липсит де мꙋстъречъ прекꙋм ши фоиле, трѣбꙋе скꙋлате де пре пъмѫнт, ши легате ꙟ мънꙋнкй. Ши кꙋ адевърат є̄ де липсъ а гꙋста дꙋлчѣца паюрилор ꙟ партѣ чѣ дин жос тъятъ; пентрꙋ къ арáре ѡрй се ꙟтѫмплъ, ка доспиндꙋсе партѣ чѣ май дин жос а паюлꙋй, партѣ чѣ де асꙋпра ꙟкъ съ дѣ мꙋстъречъ дꙋлче.

Дин алѣселе ши дꙋпъ ачѣа ꙟтѣск пꙋселе котоаръ саꙋ паюрй, кꙋ пꙋтѣре маре апъсѫндꙋсе, се скоате мꙋст. Прѣ ꙟтокмит спре ачѣст лꙋкрꙋ є̄ тѣскꙋл чел фъкꙋт кꙋ доаѡ чилиндре (сꙋлꙋрй), каре кꙋ ꙟпротивникъ мишкаре се ꙟвѫртеск, ꙟтрꙋ карѣле адекъ доаѡ чилиндре дин лемн таре фъкꙋте, ши кꙋ Ѳꙋперпондїꙋ, (греꙋтате де асꙋпра); саꙋ кꙋ єлатир (оунѣалтъ ꙟтърѫтоаре саꙋ ръпезътоаре) таре ла ѡлалтъ апъсате, прин роате кꙋ динцй; аша се ꙟпреꙋнъ, кѫт ꙟ време ачѣа, кѫнд оун чилиндрꙋ мишкат дин локꙋшй, се ꙟвѫрте, ꙟпреꙋнъ чѣла лалт кꙋ ачѣлашй юцѣлъ ꙟ ꙟпротивникъ парте съ фїе силит а се мишка. Ши де ачїа

липсѣ-

липсѣще, материа, че є̄ пꙋсъ ꙟтръ чилиндреле ачѣсте, че се ꙟвѫртеск кꙋ ꙟпротивникъ мишкаре, кꙋ маре пꙋтѣре ръпитъ ꙟ лонтрꙋ съсе здробѣскъ. Ачѣстъ мъшинъ дой ѡамений ѡ повъцꙋеск, оунꙋл, карѣле пре рѫнд дъ мишкаре чилиндрелор, алтꙋл, карѣле пꙋне тꙋлеїй ꙟ тѣск. Іаръ ка съсе стоаркъ тꙋлеїй кꙋм се кꙋвине, де доаѡ ѡрй трѣбꙋе пꙋшй ꙟ тѣск; ши ꙟтѫю нꙋмай кѫте дой кѫте дой се апасъ, ка здрꙋмикѫндꙋсе вине партѣ чѣ май маре а мꙋстъречей съ ꙗсъ дин єй, іаръ адоаѡ ѡаръ май мꙋлцй, дин чей че аꙋ фост ѡдатъ здробицй, ла ѡлалтъ се даꙋ тѣскꙋлꙋй, карїй трекѫнд принтръ чилиндре, се сꙋческ ка ѡ фꙋне, ши тоатъ ръмъшица мꙋстъречей ѡ версъ.

Мꙋстꙋл, карѣле кꙋръ пре Чилиндрꙋ чел май дин жос, пꙋнѫнд оун къцин (блид) де десꙋпт трѣбꙋе сприжинит, ши динтрꙋ ачѣста пънъ че цине апъсарѣ, трѣбꙋе тꙋрнат ꙟтрꙋн вас май маре де лемн, ꙟ карѣле а тѫта мꙋст съ поатъ ꙟкъпѣ, кѫт ажꙋнџе ла ѡ фїертꙋръ.

Мꙋстꙋл, карѣле є̄ де трѣбъ, трѣбꙋе съ фїе кꙋ сапор дꙋлче ши плъкꙋт, кꙋ фацъ галбен вѣрде, ши фъръ де ничй оун мꙋк саꙋ липичꙋне; липичос фоарте арáре ѡрй се афлъ, ниче нꙋ є̄ ꙟтръ алцй тꙋлей, фъръ ꙟтрꙋ ачей, ка-

рїй

ріĭ ꙟпъмѫнт прѣ грас пръсѫцй саȣ пȣс ꙟ тѣск: къ мȣстърѣца ачéстѡр мъкар къ ꙟнаинте де тескȣит саȣ кȣлéс рóдȣл де пре ѥй, мȣлтъ ꙟфъринаре ръцине. Фіербѫндȣсе оȣн мȣст ка ачестȣ, пȣрȣрѣ арȣнкъ спȣмъ липичóасъ ши клеѡасъ, ши фіинд къ деȣндѫнд нȣ поате съсе фáкъ лимпеде, кіелтȣала лȣкрȣлȣй ничй ѡдатъ нȣ ѡ ꙟтоарче. Мȣстȣл стóрс ꙟ тимп калд, май сȣс дȣпъ доаѡзечй ши патрȣ де ѡре (часȣри) се доспѣще; дрепт ачѣа ꙟнаинте де капетȣл времіĭ ачещей тръбȣе съсе фіарбъ ꙟтѫю.

Мȣстȣл чел дин тȣлей, де пре каріĭ саȣ кȣлéс рóдȣл, стóрс кȣпринде ꙟ сине ѡареши че ꙟчепȣт амáр де а плантей, ши акриме, ши мȣк че нȣ се поате сѫмцй, каре де нȣ се вѡр скóате, ниче де ѡ требȣинцъ нȣ ѥсте мȣстȣл. Дечй фіербѣрѣ кȣ ачел скопȣ тръбȣе фъкȣтъ, кѫт пърциле ачѣсте, ши пърциле плантей ши чѣле май мичй ꙟпреȣнъ ши акримѣ, ла ꙟчепȣтȣл лȣкрȣлȣй съсе депъртѣзе. Ши ачѣа липсѣще а лȣа аминте, ка мȣстȣл че се фіарбе, съ нȣ се ардъ, ниче кѫнд се префаче ꙟ Сирȣп, фъръ кȣмпът съсе ꙟгроаше; чй аша де кȣрътѡрю ꙟкъ съ ръмѫнъ, кѫт стѫнд престе ноапте ꙟ лоакȣл сеȣ немишкат, съсе поатъ мȣкȣл алѣце, ши кѫдѣ ꙟфȣндȣл васȣлȣй.

Фіербѣрѣ тоатъ ꙟ ѡалъ де арáмъ некȣсȣторитъ, ши бине кȣръцитъ тръбȣе съсе факъ; ѥаръ фіинд къ лȣкрȣ щіȣт ѥсте, къ исбȣрирѣ саȣ ръсȣфларѣ кȣ атѫта май кȣрѫнд оȣрмѣзъ, кȣ кѫт ѥ май ларгъ партѣ чѣ де асȣпра а матеріей че фіарбе, липсѣще съсе ꙟтребȣинцѣзе ѡале кȣ мȣлт май ларцй де кѫт кȣфȣндоасе, кȣ кȣмпът ка ачелȣ, кѫт мъсȣра адѫнчимей ꙟ діаметрȣ лърцимей ка де патрȣ ѡрй съсе кȣпринзъ.

Де кȣмва ѡаре кареле нȣ ар авѣ пȣтѣре а фаче оȣн лȣкрȣ май маре де ачест фелю, ачелȣи ꙟй вѡр фи дестȣл оȣн тѣск, ши трей ѡале, цинѫнд ачѣстъ потривире де мъсȣръ: ка, чѣ май маре ѡалъ дин трей де ва фи ꙟтокмитъ кѫт се поатъ ꙟкъпѣ ꙟ дѫнса мȣст ка дин 1200 де тȣлей стóрс: саȣ 60 де пинте, ꙟ чѣ де мижлок 30. ꙟ чѣ май микъ 15. де пинте се поатъ ꙟкъпѣ.

ꙟтрачѣа пънъ се гътеск чѣле че сѫнт алѣ фіербѣрій, мȣстȣл стóрс крȣд съсе стръкȣре прин трѡ пѫнзъ май гроасъ, ши кȣ ачелȣ ѡала чѣ май маре (нефіинд ничй ѡ примеждіе де а да афаръ фіербѫнд) съсе оȣмплъ, ши дȣпъ ачѣа пȣнѫндȣй дедесȣпт фок май маре, дин лѣмне ацицат съсе ꙟфіербинте. ꙟдатъ

кѫт ꙟчѣпе а̂ да̀ ꙟ оўндъ, пъртичѣлеле пла́нтей се десфа́к ꙟ сȣпци́ри ши вѫ̆ȣте а̂цȣце; ѡ̂ па́рте а̂ле а̂че́лѡр ка ѡ̂ спȣ̆мъ вѣрде, че а̂ма́р ѡ̂дорѣ̆зъ (а̂миро́асъ) ꙗ̆се де а̂сȣ̆пра. ꙟ̂ кѫтъ време се ва ведѣ̀ спȣ̆ма а̂чѣ́ста, кȣ сѫргȣинцъ трѣ́бȣе лȣа́тъ, ꙗ̆ръ дȣ̆пъ че ва липсѝ де тот спȣ̆ма, тот ꙟ̆къ ꙟтрȣн пътра́рю де ча́с фїѣрберѣ чѣ та́ре трѣ́бȣе съ ци́нъ, ка ꙟ̂трȣ а̂честȣ кип а̂ле́сȣл съсе ꙟ̂плинѣскъ. Дȣ̆пъ а̂чѣ́а то́т мȣ̆стȣл фїѣрбѫнд съл то́рни ꙟ̂ вас де ле́мн, спре а̂чѣ́стъ трѣ́бъ ꙟ̂токми́т, ꙟ̂ ка́ре съ фѝ а̂рȣнка́т май на́инте кре́тъ кȣра́тъ фъкȣ̆тъ пȣ̆лбере $3\frac{1}{2}$ де по́нцй, дȣ̆пъ 60 де пи́нте де мȣ̆ст кȣмпътѫ́нд) ши ю̆те съл мѣ́стечй, ши пре оўрмъ пре́сте но́апте, сав ꙟ̂ шѣ́се ѡ̆ре ꙃїѡа съл ла́ши немишка́т. ꙟ̂трȣ а̂честȣ кип лȣкрѫ́нд мȣ̆стȣл пїа́рде ꙟ̂чепȣ̆тȣл пла́нтей чѣл а̂ма́р, прекȣ̆м ши а̂кри́мѣ ꙟ̂то́кма; пе́нтрȣ къ а̂че́лȣ кȣ кре́та ка́рѣ а̂ȣ тра́с ꙟ̂ си́не а̂кри́мѣ, ка́де ꙟ̂ фȣ̆нд, ꙗ̆ръ мȣ̆стȣл пре́сте вре́мѣ а̂кȣ̆м ꙃи́съ ръчиндȣсе, фа́че фа́цъ га́лбенъ а̂сѣ́мене винȣ̆лȣй, ши депли́н склипичо́с.

Фїи́нд къ кȣ грѐȣ се ӑфлъ кре́тъ кȣра́тъ, ши а̂чѣ́а є̄ скȣ̆мпъ, є̂ра̀ де ли́псъ ꙟ̂ лок де кре́тъ съ не а̂жȣтѣ́м кȣ вар ши кȣ пїа́тръ де ӑрс, ка́рѣ пре ле́сне се ка́пътъ: пе́нтрȣ къ и̂спи́та не̂ȣ ꙟ̀въца́т, къ кȣ ва́р, ка́реле ꙟ̆къ є̆ нести́нс

се

се стри́къ дȣлчѣ́ца мȣ̆стȣлȣй, ши кȣ то́тȣл ѡ̂ фа́че нетрѣ́бникъ; а̂ши́ждерѣ сав а̂фла́т, къ ва́рȣл прин ӑер кȣра́т десфа́пт, сав кȣ ӑпъ сти́нс, ши дȣ̆пъ а̂чѣ́а оу̂ска́т, дрепт а̂кри́мѣ, фъръ де вътъма́рѣ дȣлчецїй, ѡ̂тра́це ꙟ̂ си́не, ꙟ̆съ мȣ̆стȣлȣй ꙟ̆й къȣꙃѣ̆зъ (причинȣ̆ѣще) миро́с неплъкȣ̆т, ꙗ̆ръ пїа́тра чѣ де ӑрс та́ре, мъка́р къ кȣ а̂небо́е; то́тȣшй фъкȣ̆тъ пȣ̆лбере мърȣ̆нтъ де се ва ꙟ̂требȣинца̀ ла а̂чѣ́ста, є̆ бȣ̆нъ; се щїе пре оўрмъ, къ пїа́тра чѣ де ӑрс мо́але, кȣ фа́цъ ӑлбъ, ка́рѣ є̄ а̂сѣ́менѣ ва́рȣлȣй чѣлȣй ꙟ̂пїетри́т, че є̄ спре а̂ ꙟ̂фрȣмсеца̀ ꙃидȣ́риле, ши спре а̂ плъсмȣ̀й фигȣ̆рй, є̄ ꙟ̂токми́тъ ши спре а̂ фа́че зъха́р, къ ши мȣ̆лтъ се ӑфлъ де а̂чѣ́а, ши пре ле́сне се по́ате пȣ̆лбере фо́арте мърȣ̆нтъ съсе фа́къ, ши а̂чѣ́а фи́ре ӑре, ка то́атъ а̂кри́мѣ, фъръ де а̂се вътъма̀ дȣлчѣ́ца ши миро́сȣл гȣ̆стȣлȣй, ꙟ̂ си́не съ ѡ̂ тра́гъ, ба де сар ши а̂местека̀ май мȣ̆лтъ де кȣ̆м є̆ де ли́псъ, мȣ̆стȣл ни́чй ѡ̂ стрика́ре нȣ ꙗ̄.

Ꙗ̆ръ фїи́нд къ мȣ̆стȣл ꙟ̂ деѡсеби́цй ӑнй деѡсеби́тъ мъсȣ̆ръ де а̂кри́ме ӑре, ни́че нȣ ѡ̆ри ка́ре пїа́тръ де ӑрс, сав ѡ̆рй ка́ре кре́тъ кȣ а̂чѣ́аши пȣтѣ́ре тра́це ꙟ̂ си́не а̂кри́мѣ, липсѣ́щe потриви́рѣ мъсȣ̆рей а̂кри́мей, ка́рѣ ӑре а̂се лȣа де ла вар сав де ла кре́тъ, кȣ а̂чѣ́стъ мижлочире май де мȣ̆лте ѡ̆ри съсе чѣ́рче: съсе мѣ́стече

пре

пре ꙟчѣтꙋ пꙋлберѣ варꙋлꙋй сау а кретей кꙋ мꙋстꙋ, ши ачѣста пънъ атꙋнчй съсе факъ, пънъ кънд хъртїа чѣ кꙋ лакмꙋ вапситъ, ши кꙋ мꙋст оудатъ ва ꙟчета де а аръта фацъ рошїе; ши кꙋ фаца чѣ мїерїе, карѣ ꙗсте аса, ва спꙋне, кꙋм къ тоатъ акримѣ сау авътꙋт, ши пентрꙋ ачѣа немика вар сау кретъ нꙋ липсѣще съсе май амѣстече акꙋм.

Мꙋстꙋл ꙟтрꙋ ачестꙋ кип кꙋръцит, каре акꙋм ѥ лимпеде, дин васꙋл чел де лемн кꙋ гриже съсе детоарне, сау, каре лꙋкрꙋ ѥ май бꙋн, прин гаꙋръ микъ ꙟ фꙋндꙋл васꙋлꙋй сфледеритъ, кꙋрат съсе абатъ, ши апой адоаѡ шаръ ꙟ шала чѣ май маре дин чѣле трей, арзънд таре ши некꙋрмат лемне, съ фїарбъ пънъ ва скъдѣ жꙋмътате де кꙋм аꙋ фост май наинте, адекъ пънъ ла 30 де пинте. Ꙟ каре лꙋкрꙋ оун бъц арътъторю де мъсꙋръ адеверит, кареле негрешит съ спꙋнъ кътъцимѣ сау мъсꙋра мꙋстꙋлꙋй че се кꙋпринде ꙟ шалъ, ши спре лꙋкрꙋл ачестꙋ ꙟтокмит липсѣще съсе ꙟтребꙋинцѣзе.

Ꙟдатъ кът аратъ арътъторюл, къ мꙋстꙋл аꙋ скъзꙋт жꙋмътате, де нꙋ, немика алта аместекънд, ꙟтралт вас съсе тоарне, ши аколѡ ꙟтрѡ ноапте, сау зїоа ꙟ шѣсе ѡре немишкат съ

съ ръмънъ; дꙋпъ че де тот сау ръчит, нꙋ пꙋцинъ мъсꙋръ де мꙋк але депꙋне ꙟ фꙋндꙋл васꙋлꙋй. Ачѣстъ адоаѡ кꙋръцире кꙋ ачѣа ꙟкъ се фаче май де трѣбъ, къ мꙋстꙋл, кънд кꙋ гриже, ши пре ꙟчѣтꙋ се тоарнъ, мꙋлт мꙋк ласъ дꙋпъ сине, ши ꙟнаинте де асе пꙋне а трѣа шаръ ла фок кꙋ нъсип мърꙋнт спълат кꙋ апъ съсе стръкꙋре; спре ачѣста ѥ бꙋн оун вас де лемн, асѣмене ачелꙋй кꙋ кареле се оумплꙋ баселе чѣле де вин, ꙟ фꙋндꙋл кꙋрꙋй съ фїе гаꙋръ кꙋ флꙋер ꙟ ꙟ, прин карѣ мꙋстꙋл декꙋрънд прин нъсип сꙋшй афле кале; ла фꙋндꙋл васꙋлꙋй съсе пꙋнъ оун черк де фїер, кареле съ цинъ чꙋрꙋл чел де фїер че ѥ ꙟтинс; ка мꙋстꙋл коборънд прин нъсип съ поатъ кꙋръ ла гаꙋръ, пре ачестꙋ съсе пꙋнъ нъсип мънꙋнт ши спълат ка де патрꙋ дѣџете де ꙟналт; ꙗръ нъсипꙋл съ фїе акоперит кꙋ скъндꙋръ рътꙋндъ, ка кънд се тоарнъ мꙋстꙋл ꙟ вас, съ нꙋ поатъ сминти нъсипꙋл.

Дꙋпъ че мꙋстꙋл прин нъсип кꙋрат аꙋ декꙋрс, се май тоарнъ ꙟкъ кътва апъ пре нъсип, ка ши партѣ ачѣа а мꙋстꙋлꙋй, карѣ аꙋ ръмас, кꙋ тотꙋл съсе абатъ; дꙋпъ ачѣа мꙋстꙋл тот ꙟтрѡ шалъ пе жꙋмътате май микъ де кът чѣ май маре тꙋрнат ꙟтрѣа шаръ се пꙋне ла фок фъкꙋт дин лемне, сау дин пїетри арзътоаре, чй

чѝ сѫ нꙋ фїе ашà ѩте фóкꙋл, ши сѫ фїарбѫ пѫнѫ че ва скѫдѣ ла ꙟпáтра пáрте, сау ла 15 пи́нте, кꙋ ачѣ лꙋáре ами́нте, кѫт кꙋм ва ꙟрѫтà ꙟрѫтѫтóрюл мѫсꙋрей, кѫ мꙋстꙋл оундáт áкꙋм се апрóпїе ла хотáрꙋл сѫꙋ; ꙟдáтѫ флáкѫра сѫсе дѣ ꙟ лáтꙋрй, ши ѡ҃ала нꙋмай кꙋ кѫрбꙋнїй сѫсе ꙟкѫлѕѣскѫ, ꙟсѫ тоатѫ оундáрѣ сѫсе ꙟпїáдече.

Дꙋпѫ че сау фѫкꙋт ачѣста, мꙋстꙋл депѫртáт дела фок, кѫт се варѫчѝ, ꙗрѫшй прин нѫси́п сѫсе стрѣкꙋре, ши ꙟ ѡ҃ала чѣ дин чѣле трéй май ми́кѫ, ꙟкáрѣ нꙋмай оун пѫтрáрю де ꙟ ѡ҃алей чéй де кѫт тóате май мáре ꙟкáпе, сѫ се тóарне, ши ꙟпáтра ѡ҃арѫ сѫсе пꙋнѫ ла фок ашà, кѫт нꙋ май мꙋлт фїеркѫ́нд; чи пꙋнѫндꙋй де десꙋпт кѫрбꙋнй де ачѣѧ, де кáрїй ꙟтребꙋинцѣѕѫ фáꙋрїй, нꙋмай ресфꙋгѫ́ндꙋсе, кꙋ адѣсе ѡ҃рй ꙟтꙋрнаре, сѫ скáдѫ ла ꙟ ѡ҃пта пáрте ꙟ мѫсꙋрей чéй дин тѫ́не, сау ла $7\frac{1}{2}$ де пи́нте.

Динтрꙋ ачѣстѫ врѣме мꙋстꙋл, мѫкáр кѫ ѥ ꙟкѫ фóарте кꙋрѫтóрю, тóтꙋшй ꙟрáтѫ фирѣ Сирꙋпꙋлꙋй: пéнтрꙋ кѫ ꙗре фáцѫ склипичóасѫ, асѣмене рꙋби́нꙋлꙋй; ꙟмѫсꙋрѫ де ѡ҃ пи́нтѫ кꙋмпѫнѣще $3\frac{3}{4}$ де пóнцй; лꙋкрꙋриле кꙋ кáре се амѣстекѫ, ле ꙟдꙋлчѣще, ши сꙋпт ꙗер волник, де нꙋ ва фѝ ши акопери́т, ничй ѡ҃дáтѫ нꙋ се доспѣ-

ще. Сирꙋпꙋл ачéстꙋ се ци́не ꙟ вáс делꙋт, пре динлóнтрꙋ би́не ꙟкрꙋстáт (жꙋмꙋлцꙋи́т), сау ꙟ вáс де стѫжѣрю; тóтꙋшй нꙋ трѫбꙋе акопери́т пéнтрꙋ ачѣѧ, кѫ прин сꙋꙋри́ре сау рѫсꙋфлáре, кáрѣ ши фѫрѫ кѫлдꙋрѫ нꙋ ꙟчѣтѫ, де сар ꙟпїедекà ачѣѧ кꙋ акопереме́нт, ши сар абáте ꙟлóнтрꙋ, Сирꙋпꙋл ар трáџе мꙋчеѕѣлѫ; де кꙋмва дин оумеѕѣла тóамней аꙋ лꙋáт чéва нꙋѡ́р, пáртѣ чѣ ноꙋрóасѫ сѫсе ꙗ де пре фáца Сирꙋпꙋлꙋй.

Шѝ ачѣ ꙟсꙋши́ре ꙗре Сирꙋпꙋл ачéстꙋ, ка ѡ҃рй ꙟ че ти́мп фригꙋрóс сѫ нꙋ ꙟгїáце; рѫмѫши́ца мирó.ꙋлꙋй плáнтей престе ꙗрнѫ волник рѫсꙋфлѫ́нд сѫ ѡ҃ пїѥрдѫ, ши ашà пѫнѫ ла аѕѣчѣ пáрте ꙟ мѫсꙋрей чéїй дин тѫ́ю ꙟгрошáт; чéла лалт мꙋк тот сѫл лáсѫ акѫдѣ ꙟ фꙋнд, кáреле ꙟ примѫвѣрѫ ивиндꙋсе, ка ни́ще клéю нéгрꙋ ши оумеѕи́т, лéсне се пóате деспѫрцѝ де мꙋст.

Прéсте ꙗрнѫ трѫбꙋе ꙟчетáт дела лꙋкрꙋ, ꙗрѫ примѫвѣра ꙟдáтѫ кѫт ва оурмà ти́мп кáлд, сирꙋпꙋл чел кꙋрáт, де стрáтꙋл чел мꙋкóс, кáреле стѫ ꙟ фꙋнд, ꙟтрꙋ ачéст ки́п трѫбꙋе сѫсе алѣгѫ: ꙟтѫ́ю сирꙋпꙋл тот пре ꙟчéтꙋ сѫ се ꙟ кꙋ скáфѫ (пѫхáр) албѫ, ꙟкáрѣ май би́не се вѣде кꙋрѫцїѧ лꙋй, ши сѫсе пꙋнѫ ꙟ лѫтꙋрй: кáреле стѫ ꙟкѫ тꙋрбꙋре апроапе де фꙋнд, сѫсе

съсе скоатъ дин вас, ши прин нъсип мънȣнт май наинте спълат стрекȣрѫндȣсе, съсе декȣрѫцъ. Дȣпъ ачѣа стратȣл мȣкȣлȣй; кареле аȣ рѫмас саȣ ꙟфȣндȣл васȣлȣй, саȣ де асȣпра нъсипȣлȣй пънъ се фѣче стръкȣрарѣ, съсе мѣстече ла ѡлалтъ, ши съсе факъ дин дѫнсȣл винарс.

Стратȣл мȣкос ꙗсте ка а чинчи спреѕѣче парте де а сирȣпȣлȣй челȣй бине алес, ши є фоарте дȣлче, чи дин фирѣ са стрикъчос, дечи алт фолос се каде алȣа дела дѫнсȣл; бине ва фи стратȣл ачестȣ спре пикȣраре де винарс ꙟтрȣ ачест кип ал ꙟтокми: ꙟтѫю нȣмай апъ аместекѫнд се спалъ; апой се пȣне ла кълдȣръ че є апроапе ка ла а ѡпт спреѕѣчѣ трѣптъ де доспире; ꙗръ кѫнд се ва аръта търимѣ доспирей лȣй се фаче дин єл винарс, карѣ нѣм ѡбичнȣит кȣ кърбȣни спре ачелȣ сфѫршит рѫндȣици алȣкра: кȣ ачѣстъ мижлочире, ликоаре таре, ши гȣстȣлȣй прѣплъкȣтъ дин мȣкȣл сирȣпȣлȣй кȣ фолос се ва пȣтѣ фаче.

Фъкѫндȣсе ачѣстъ де пре оурмъ кȣръцире, сирȣпȣл є ꙟтокмит де асе фаче ѕъхар, саȣ де априими форме де кристал. Ка съсе поатъ фаче ачѣста, сирȣпȣл ꙟ пъхаръ де гладже, саȣ де лȣт бине ꙟкрȣстате, ла ꙟнълциме де трей

дѣџе-

дѣџете съсе тоарне, ши ꙟтръ ферестри ꙟдоите че се ѕик ферестри де ꙗрнъ, саȣ де ва фи май мȣлт ꙟкълдȣарю саȣ касъ де гладже (Glas-Haus) съсе пȣнъ ла кълдȣра соарелȣй.

Пънъ кѫнд се вор иви кристалеле; сирȣпȣл адоаѡспреѕѣче парте а мъсȣрей чеий дин тѫю (дин 60 ла 5 пинте кȣ исвȣрирѣ скаде, а кърȣа ѡ пинтъ траџе 3½ де понци, ши акȣм аша є де липсит де оумеѕѣлъ, кѫт ꙟ ѡри че вас ꙟкис се поате цинѣ невътъмат; ꙗръ де се ва пȣне акоперит кȣ скафъ де гладже ла раѕеле соарелȣй, ничи оун абȣр, кареле нȣ ѡрȣл, чел алипит де скафа чѣ де асȣпра лар аръта, де ачи ꙟнаинте нȣ ръсфȣгъ.

Ачѣстъ май де пре оурмъ исвȣрире фъръ примеждїе се фаче кȣ кълдȣра соарелȣй; ꙟсъ де врѣй май ꙟ скȣртъ врѣме съ лȣкри, прѣ бине ва фи, сирȣпȣл, ꙟнаинте де асе тȣрна ꙟ къцине, ши де асе пȣне ла соаре, ꙟ кълдаре, кȣ фок кȣмпътат де кърбȣни кȣ ачѣ лȣаре аминте съсе ꙟкълѕѣскъ, кѫт кълдȣра съ нȣ ажȣнгъ ла трѣпта оундърей. Карѣ фъкѫнд, некȣрмат се атоарнъ мȣст, ши пънъ атȣнчи се дъ лок ѕбȣрирей саȣ ръсȣфлърей, пънъ че ва ꙟчѣпе спȣма дин атȣрнарѣ нъскȣтъ а ста ꙟ фаца мȣстȣлȣй, ши асе ꙟмȣлци.

Раѕе-

разеле соарелꙋй ꙟтꙋнчй сѫнт май кꙋ пꙋтере, кѫнд вин ѡблꙋ ꙟ фаца сирꙋпꙋлꙋй; ꙟсъ ка нꙋ стѫнд ла соаре май лꙋнгъ време сѫсе оумплъ де пꙋлбере, кꙋ ѡ хѫртіе въпситъ кꙋ негрꙋ тръбꙋе сѫсе акопере; акоперемѫнтꙋл ачестꙋ стрълꙋчинд соареле май де мꙋлте ѡрй се ва пꙋтѣ лꙋа ꙟ лътꙋрй. Скоциндꙋсе Сирꙋпꙋл ла капетꙋл лꙋней лꙋй Априліе ла соаре, пѫсмꙋирѣ кристалелѡр пре ла мижлокꙋл лꙋней лꙋй Іꙋніе прин ачѣа се аретъ, къ ꙟ фаца лꙋй се вѣде пелицъ, ꙟ карѣ се въд грѫꙋнце де зъхар мичй, ши тарй, асемене нъсипꙋлꙋй челꙋй мѫрꙋнт. Май тѫрзіꙋ апой ꙟ фꙋндꙋл скафей се арагъ ніще скоарцъ таре, вѫртос алипитъ де глаже дин грѫꙋнце де ачѣле фъкꙋтъ, ши пре оурмъ тот Сирꙋпꙋл местекат кꙋ грѫꙋнцеле де зъхар.

Пѫсмꙋирѣ Кристалелѡр ка ла трей лꙋнй, дꙋпъ че сау фост пꙋс сирꙋпꙋл ла соаре, сѫсфѫршит; липсѣще дарь а грижи, ка грѫꙋнцеле зъхарꙋлꙋй кꙋ ачѣстъ мижлочире сѫсе алѣгъ де сирꙋп: тот Сирꙋпꙋл ши зъхарꙋл сѫсе баце ꙟтрꙋн сак де ин сау де лѫнъ кꙋ фир таре цесꙋт, ши оумезит, ши дꙋпъ че се ва оумплѣ сѫсе пꙋнъ ꙟтръ доаѡ скѫндꙋрй, каре се айбъ стрингътоаре, ши стрингѫндꙋле ачѣле пре ꙟчетꙋ, тръбꙋе скос сирꙋпꙋл дин зъхар.

Сакꙋл, дꙋпъ че сау апъсат кꙋ тѣскꙋл, май де мꙋлте ѡрй сѫсе ꙟтоаркъ кꙋ мѫна; іаръ дꙋпъ че

че ау май скъзꙋт мъсꙋра чѣ бъгатъ ꙟтѫю, май скꙋрт сѫсе лѣце, ши іаръший сѫсе апасе кꙋ тѣскꙋл; ка сирꙋпꙋл че ау май рѫмас дестꙋл де кꙋрат се кꙋръ прин сак; ремѫнѫнд ꙟ сак грѫꙋнцеле зъхарꙋлꙋй галбене, ши пꙋцин клеѡасе. Динтрꙋ ачѣсте аша ший се капътъ зъхар крꙋд, кареле є ка а чинчѣ парте а мъсꙋрей чей че фꙋ бъгатъ ꙟ сак.

Сирꙋпꙋл де кристале, дин каре стъ зъхарꙋл, алес, (прекꙋм пънъ акꙋм сау афлат) нꙋ поате де ачй ꙟнаинте кристале ноаѡ се факъ, тотꙋший се каде сѫсе ꙟпрецꙋаскъ пентрꙋ ачѣа, къ мѫнкъриле ши бꙋꙋтꙋриле кꙋ каре се амѣстекъ, ле ꙟдꙋлчѣще.

Добѫндитꙋл зъхар, оускат ла соаре, ши цинѫнд оускарѣ ꙟ фоарте мичй пѫрцй зъробит, дъ фъринъ де зъхар ꙟ фаца паелѡр.

Грѫꙋнцеле сау кристалеле зъхарꙋлꙋй фоарте тарй, іаръ мъчинате токма албе сау ѡбичнꙋит а фи; ниче пентрꙋ алтъ каꙋсъ ꙟ зъхарꙋл чел ꙟкъ крꙋд се въд галбене, фъръ къ фаца лѡр чѣ пре де асꙋпра сирꙋпꙋл, че є ꙟкъ алипит де зъхарꙋл чел крꙋд ѡау бъпсит кꙋ галбен.

Пентрꙋ ачѣа престе тот пꙋтем зиче, къ ꙟтръ зъхарꙋл чел крꙋд, де трестіе де Индіа, ши

дин

дин тȣлеȣ де кȣкȣрȣз фъкȣт, ничй ѡ дескли-нире адевърата (де фїинцъ) нȣ єсте; ши дирепт ачѣа ачелашй модрȣ, кȣ кареле саȣ лȣат асе кȣръцй зъхарȣл крȣд чел де Индїа ꙟ фабричеле ноастре, шй асе деплини, ꙟвъцъндȣне исперинца, токма се кȣвине зъхарȣлȣй крȣд челȣй дин тȣлей де кȣкȣрȣз фъкȣт.

Скȣр-

Скȣртъ ꙟвъцътȣръ алȣи Неȣхолд, пентрȣ фачерѣ Сирȣпȣлȣй шй а зъхарȣлȣй дин тȣлей де кȣкȣрȣз дȣпъ че саȣ кȣлес родȣл де пре їєи.

Теск де а стоарче мȣстърѣца тȣлеилѡр де кȣкȣрȣз прѣнтокмит єсте мъшина, ꙟтрȣ карѣ доаѡ чилиндре, дин каре оунȣл є де асȣпра челȣи лалт, дин лемн таре фъкȣте, кȣ сȣперпондїȣ саȣ кȣ таре єлатир се апасъ ла ѡлалтъ, ши прин роате кȣ динцй аша се ꙟпреȣнъ, кѫт ꙟвѫртиндȣсе оун чилиндрȣ, ши челȣ лалт кȣ асѣмене юцѣлъ, кȣ ꙟпротивникъ мишкаре съ фїе силит асе ꙟтоарче. Ши ѡри че се багъ ꙟтръ чилиндреле ачѣсте, кȣ маре пȣтѣре се ръпѣще ꙟлонтрȣ, ши оумблѫнд прин локȣл чел динтръ чилиндре, се здробѣще. Спре а лȣкра кȣ мъшина ачѣста ажȣнг дой ѡамений, дин каре оунȣл мишкъ чилиндреле ꙟвѫртат, алтȣл пȣне тȣлей ꙟ теск. Ка мȣстȣл прекȣм се кȣвине съ се поатъ стоарче, тȣлеїй де доаѡ ѡри тръбȣе пȣшй ꙟтеск. Ши ꙟгѫю нȣмай кѫте дой кѫте дой съ се пȣнъ, ка ꙟтрȣ ачест кип ꙟпъсацй мȣлтъ мȣстърѣцъ съ версе; дȣпъ ачѣа май мȣлцй

дин

дин чей май найнте сторшй тꙋлей ла ѡлалтъ се пꙋн ꙟтѣск, карїй оумблѫнд прин трамѫн- доаѡ чилиндреле, се сꙋческ ка ѡ фꙋне, ши пре оурмъ тоатъ мꙋстърѣца ѡ слобод, карѣ пре чилиндрꙋ чел дин жос кꙋрѫнд, кꙋ оун кѫцин пꙋс де десꙋпт трѣбꙋе сѫсе сприжинѣскъ, ши динтрꙋ ачѣста ꙟтрꙋн вас де лемн маре, ꙟкареле ꙟтѫта мꙋст трѣбꙋе съ ꙟкапъ, кѫт є де липсъ ла ѡ фїертꙋръ.

Аръ-

Арътарѣ Тѣскꙋлꙋй.

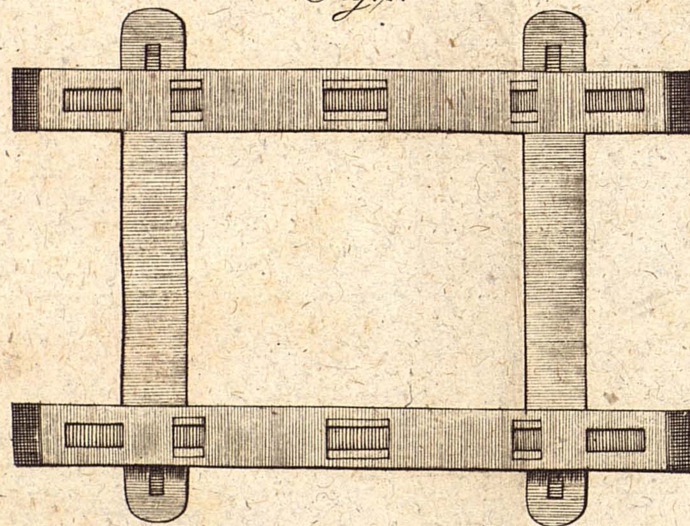
Фигꙋра I. арать ватра сав партѣ чѣ дедесꙋпт а тѣскꙋлꙋй че се зиче Базе. Фиг. II. ѡ латꙋре кꙋ фаца са чѣ дин лонтрꙋ. Фиг. III. чѣ лалтъ латꙋре кꙋ фаца чѣ динафаръ. Фиг. IV. ꙟсъмнарѣ а тоатъ мъшина кꙋ тоате пърцилє. a) Амѫндоаѡ латꙋриле сав стѫлпїй, b) Ꙟринзътоарѣ, карѣ ꙟтърѣще де десꙋпт стѫлпꙋл, пре карѣ c) є ашезат кѫцинꙋл че сприжинѣще мꙋстꙋл. d) Чилиндрꙋ чел дин жос ꙟтрꙋ а- кърꙋа капете сѫнт бъгате ѡсїиле чѣле де фїер, че трек прин стѫлпїй мъшиней. e) Чилиндрꙋ чел дин сꙋс, кареле ꙟтокма аре ѡсїй де фїер, чинꙋ- май пънъ ла ꙟжꙋмътатѣ гросимей стѫлпилѡр ꙟтинсе. f) Табле ꙟмишкътоаре дин лемн таре фъкꙋте. Ачѣсте бъгате ꙟтрꙋ ꙟкрестътꙋрилѣ- ле ꙟ латꙋрѣ чѣ дин лонтрꙋ а стѫлпилѡр тлате аша стаꙋ пре чилиндрꙋл съꙋ, кѫт ꙟ сꙋс ши ꙟ жос сѫсе поатъ мишка. g) Ѡкѫндꙋръ єластикъ (ръпезитоаре) дин лемн таре фъкꙋтъ, іꙋсъ ꙟтрꙋ ꙟкрестътꙋриле латꙋрилѡр, ка таблелє чѣ- ле мишкътоаре кꙋ партѣ чѣ дин жос амарџинилѡр сале сѫ пре амѫндоаѡ таблеле f) чѣле мишкътоаре; іаръ де асꙋпра ачестѡр марџиний, ꙟлатꙋрѣ чѣ дин лонтрꙋ а стѫлпилѡр аре лок

тѫат

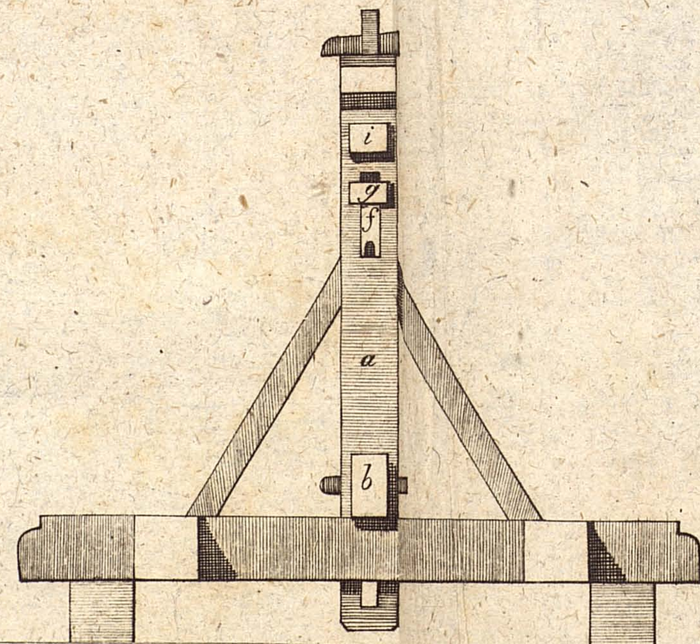
тъа́т де оу̂н дѣ́џет ши жȣмътате де ꙟна́лт, ꙟка́реле съсе поа́тъ ꙟнълца̀ саȣ коборѫ̀. h) Кȣню̆ саȣ ӥк ꙟтръ i) ши g) бътȣт, кȣ акъ́рȣи а̂жȣто́рю̆ скѫ́ндȣра чѣ ѐластикъ g) кȣ нȣ пȣци́нъ пȣтѣ́ре а̂па́съ таблеле f) ꙟ жо́с, ӥръ а̂чѣсте а̂ша̀ а̂пъса́те кȣ а̂чѣ́лаш пȣтѣ́ре лȣкръ а̃сȣпра ѡ̋сїей чили́ндрȣлȣй челȣй дин сȣс. i) Принзъто́аре та́ре ши немиша́тъ кȣ а̂мѫндоа́ѡ ка́петеле са́ле бъга́тъ ꙟ стѫ́лпїй мъши́ней; k) ши̇̀ l) ро̀ате де фїѥр кȣ ди́ний, дин ка́ре оӳна l) кѫ́нд се ꙟвѫ́рте, пре чѣ́ла́лтъ k) спре а̂сѣ́мене чи ꙟпротивникъ мишка́ре ѡ̂ силѣщє. m) Ѿ ѡ̋сїе а̂ чили́ндрȣлȣй чѣлȣй дин жо́с ꙟти́нсъ а̂фа́ръ де стѫлп, ла ка́ре сте пȣсъ ѡ̂ ро́атъ де фїѥр кȣ 24 де ди́нци ꙟтрма́тъ. n) Кȣюл ꙟтъри́т кȣ кȣклъ, кȣ а̂къ́ра а̂жȣто́рю̆ ти́мпина че а̋ре ѡ̋пт лѣ́це, дѫ́нд ꙟ ра́та чѣ кȣ ди́нцй се ми́шкъ; o) мъ́рȣнкюл кȣ а́реле се ꙟтъ́рѫтъ тѫ́мпина̀ спре мишка́ре, шиде а̂колѣ̀ а̂мѫндоа́ѡ чили́ндреле ꙟврѣ́мѣ а̂чѣ́ла пънъ се ꙟто́арче мъ́рȣнкюл де тре́й ѡ̋рй, ѡдатъ тре́бȣе съсе ꙟвѫ́рте ꙟпрежȣр.

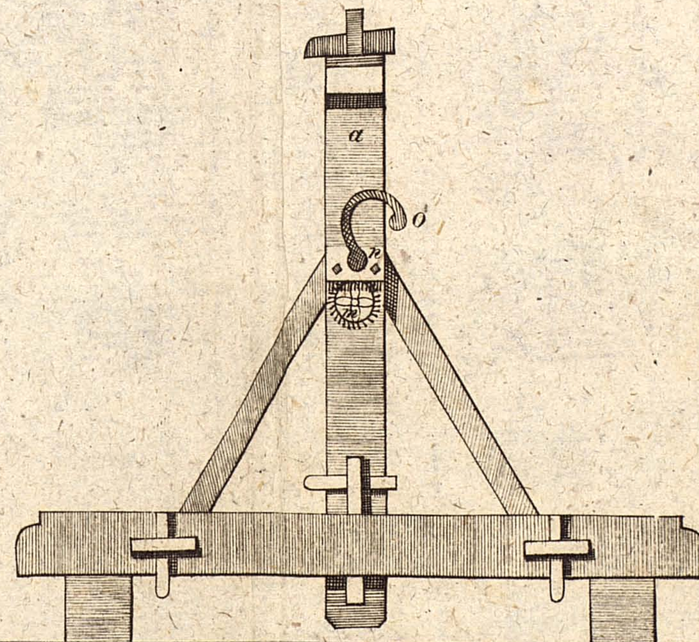
2.

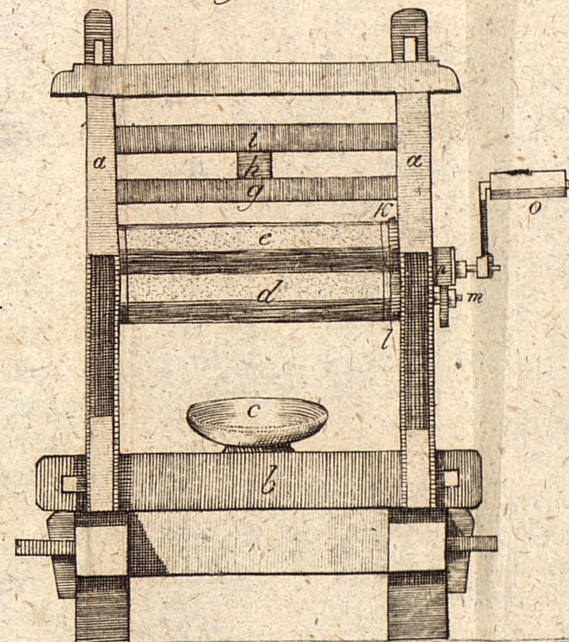
Fig. 4

Fig. 1.

Maasstab von 6 Schuh.
1
2
3
4
5
6

Fig. 2.
i
g
f
a
b

Fig. 3.
a
o

Fig. 4.
a
a
i
h
g
k
e
d
l
c
b
o
m

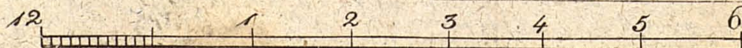
Wokal . sc.

Fig. 5.

8. Stangl. n.

24. Zähne.

m.

Wokál sc.